УДК 372.8:378:811

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

Мартинюк О.В.

У статті обгрунтовано необхідність використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки технічних перекладачів, проаналізовано особливості організації навчального процесу з використанням інтерактивних технологій в університетах США, визначено роль інтерактивних технологій у формуванні професійної компетенції магістрів технічного перекладу.

Ключові слова: інтерактивні технології, магістр технічного перекладу, професійна підготовка, навчальний процес.

На сучасному етапі розвитку науки та техніки Україна налагоджує співпрацю з багатьма країнами світу. Збільшення обсягу науково-технічної літератури, що надходить з-за кордону, посилює роль технічного перекладу як засобу, що надає можливість обміну спеціальною технічною інформацією, представленою іноземними мовами. Міжнародна співпраця у сфері впровадження нових технічних розробок, використання революційних технологій виготовлення продукції та надання послуг дедалі більше зумовлюють необхідність підготовки висококваліфікованих перекладачів технічного профілю. На етапі становлення системи освіти, з появою нової концепції організації підготовки магістрів в Україні постає проблема вдосконалення навчальних програм підготовки магістрів перекладу технічної спеціалізації з належною мовною та перекладацькою компетенцією. Ефективність заходів щодо поліпшення якості підготовки перекладачів багато в чому залежить від врахування позитивних аспектів зарубіжного досвіду у цій сфері професійної освіти, зокрема досвіду США, що посідає чільне місце серед провідних країн з високим рівнем підготовки кваліфікованих фахівців перекладацької галузі.

Окремі аспекти професійної підготовки технічних перекладачів (як актуального напряму спеціалізованого перекладу) висвітлені у працях Н. Гавриленко, П. Зуктанкара, Р. Крісса, С. Панова, Л. Радченка, К. Лопес-Родрігес, М. Терседор-Санчес, М. Чех та ін.

С. Панов розглядає особливості професійної підготовки технічних перекладачів в умовах впровадження кредитно-модульної системи навчання. Вихідним принципом удосконалення змісту та структури навчальних дисциплін С. Панов називає принцип модульності, який передбачає організацію засвоєння навчального матеріалу в дискретно-неперервному полі за наперед заданою модульною програмою, яка складається з логічно-завершених етапів навчального матеріалу (змістових модулів) із структурованим змістом кожного модуля та системою оцінювально-контрольних параметрів. С. Панов висвітлює проблеми впровадження інноваційних методів підготовки технічних перекладачів сучасного рівня зі знанням німецької мови за допомогою розробки стратегії видання навчальної літератури, а також робить аналіз навчально-методичного забезпечення процесу підготовки технічних перекладачів в Україні [1].

Нам імпонують погляди П. Зуктанкара та М. Чех щодо змісту програм та організації навчання при підготовці технічних перекладачів. Науковці впевнені, що процес розробки навчальних програм не може відбуватись без залучення фахівців з технічного перекладу, які б допомагали обирати матеріал для практичного опрацювання, опираючись на власний досвід професійної діяльності. Вміння та навички технічного перекладу, на їх думку, потрібно розвивати у комбінації з навичками дослідження, редагування текстів, професійно-етичною поведінкою, вмінням працювати в колективі [2].

Ми підтримуємо ідеї Р. Крісса щодо важливості обсягу навчального матеріалу для практичного перекладу у формуванні професійної компетенції майбутніх фахівців. Р. Крісс наголошує, що він повинен максимально наближатись до реальних завдань технічного перекладача. На думку науковця, при організації практичних занять з технічного перекладу необхідно передбачати як завдання для широкого загалу студентів, так і індивідуальні перекладацькі дослідження [3].

Іспанські науковці К. Лопес-Родрігес та М. Терседор-Санчес дотримуються думки, що так званий «соціальний конструктивізм» та групове навчання під час виконання практичних завдань на заняттях з технічного перекладу у вищих навчальних закладах є запорукою ефективного формування вмінь та навичок фахової діяльності. Методика викладання практичного перекладу, яку пропонують ці автори, базується на наданні студентам ролі ключових елементів навчального процесу. Напротивагу традиційним методам засвоєння матеріалу, що подається викладачем, їх підхід передбачає співпрацю між студентами групи, які самі знаходять необхідні матеріали, опрацьовують їх та здійснюють взаємоперевірку результатів виконаної роботи під наглядом викладача [4].

Незважаючи на низку вище розглянутих наукових пошуків, проблема використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки технічних перекладачів-магістрів у вищих навчальних закладах США не була предметом окремих наукових досліджень і потребує ґрунтовного аналізу та системного вивчен-

ня.

Метою нашої наукової статті є висвітлення особливостей використання інтерактивних технологій у процесі навчання майбутніх магістрів з технічного перекладу у вищих навчальних закладах США.

Відповідно до поставленої мети, основними завданнями дослідження є:

- загальна характеристика системи освіти технічних перекладачів у США та обгрунтування необхідності використання інтерактивних технологій в навчальному процесі;
- аналіз перебігу навчального процесу з використанням інтерактивних технологій;
- визначення ролі інтерактивних технологій у формуванні професійної компетенції магістрів технічного перекладу у вищих навчальних закладах США.

Вища школа США приділяє значну увагу змісту та формам організації професійної освіти перекладачів на різних ступенях навчання, аналізу структури професії перекладача, специфіки його роботи, правового регулювання, соціального забезпечення та іншим аспектам, що визначають ефективність професійної підготовки. Програми підготовки технічних перекладачів пропонуються Університетом Вашингтона, Університетом Вісконсін-Медісон, Університетом перекладу м. Бейбл, Університетом Кент-Стейт, Університетом штату Оклахома, Технологічним інститутом Роуз-Халмен.

У США підготовка перекладачів технічного профілю здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями (ступенями) бакалавра та магістра, до того ж існують навчальні програми, що передбачають отримання Сертифіката про здобуття відповідної кваліфікації у цій сфері. Найвищий рівень перекладацької компетенції у процесі професійної підготовки фахівців з технічного перекладу у вищій школі забезпечується саме магістерськими програмами навчання.

Зміст магістерських програм професійної підготовки фахівців з технічного перекладу у США, здебільшого, вимагає наявності у студентів необхідної технічної кваліфікації. Такі програми розроблені з метою розширення сфери професійної діяльності до міжнародного рівня завдяки вільному володінню іноземною мовою та перекладацькій компетенції, набутій в процесі поглибленого вивчення перекладу. Особливістю організації процесу навчання є концентрування навчального матеріалу навколо однієї або кількох споріднених галузей. Після короткого періоду освоєння загальноосвітніх дисциплін студенти мають обирати сферу спеціалізації, яка б відповідала потребам ринку перекладацьких послуг та їх власним вподобанням, і продовжувати освіту, відповідно до обраного напрямку.

В Україні професійна підготовка перекладачів здійснюється за денною та заочною формами навчання, в той час як у США має місце і дистанційна освіта перекладачів. Цей факт ні в якому разі не свідчить про неефективність такого навчання, оскільки США має багатший досвід організації системи дистанційного навчання, особливо, коли мова йде про застосування комп'ютерного та програмного забезпечення, мультимедійних технологій в навчанні іноземних мов та перекладу.

Вищі навчальні заклади США мають високотехнічне оснащення навчальних аудиторій. Окрім аудіо- та відеотехніки, комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, лінгафонних лабораторій, студенти мають можливість працювати з відеотелеконференційними системами, системами "language partner" та "language evaluator". Абсолютно всі викладачі, пояснюючи теоретичний матеріал, використовують PowerPoint-презентації.

Важливим завданням у процесі формування професійної компетенції є набуття навичок швидкого та якісного оформлення перекладацьких завдань, тобто навичок комп'ютерного набору, вміння застосовувати найновіше програмне забезпечення та здійснювати пошук необхідної інформації в мережі Інтернет. У вищих навчальних закладах США студенти вивчають основи високоякісної обробки текстових документів, принципи застосування комп'ютерних словників, глосаріїв та баз даних, особливості редагування машинного перекладу, розміщення інформації на веб-сторінках тощо. Розвиток вмінь застосування комп'ютерної техніки під час професійної діяльності робить вагомий внесок в процес удосконалення кваліфікаційних характеристик майбутніх фахівців.

Однією з важливих складових освіти технічного перекладача є розвиток навичок роботи з мережею Інтернет. Студенти здійснюють пошук та дослідження матеріалів (каталогів продукції, специфікацій, інструкцій, науково-популярних статей) іноземною мовою, розробляють власні веб-сайти, замовляють необхідну навчальну літературу. Електронна пошта дозволяє спілкуватися з викладачами, відсилати їм роботи на перевірку, отримувати результати з усіма необхідними виправленнями та коментарями. Майбутні фахівці дистанційної форми навчання мають змогу завантажувати чи проглядати в режимі онлайн відеокурси та лекційні заняття, виконувати практичні завдання в будь-який зручний для них час, що значно підсилює ефективність цієї форми навчання.

Викладачі часто практикують відеозйомку занять чи певних видів діяльності студентів (як, наприклад, рольових ігор, презентацій чи усного перекладу) для подальшого перегляду та обговорення їх результатів. Для кращого розвитку навичок усного спілкування викладачі під час аудиторних занять та студенти в домашніх умовах можуть користуватися програмою «language evaluator», яка здійснює запис мовлення та надає коментарі щодо зроблених у ньому помилок. Така система дає студентам змогу зробити аналіз власного мовлення, визначити помилки та шляхи їх виправлення, зосередити увагу на грубих помилках з допомогою індикатора їх значення, переглянути записаний файл та обговорити результати з викладачем [5].

Викладачі, в свою чергу, застосовують програму «language evaluator» під час аудиторних занять, щоб уникнути необхідності переривати мовлення студентів для коментарів та виправлень, полегшити процес оцінювання роботи студентів, переглядати результати самостійного напрацювання навичок усної комунікації.

Ще однією мультимедійною програмою, що застосовується у навчальному процесі підготовки магістрів технічного перекладу у США, є система "language partner", яка використовується для практики усного спілкування іноземною мовою. Система дозволяє викладачам створювати базу даних з коротких відеосегментів мовлення різної тематики. Користувачі (в нашому випадку студенти) можуть з їх допомогою моделювати реальні комунікативні ситуації та розігрувати діалоги з інтерактивними партнерами. Студенти можуть записувати власне мовлення, прослуховувати його та порівнювати з мовленням іноземних носіїв, навіть практикувати жести, що супроводжують процес спілкування. Викладачі за допомогою цієї програми заохочують студентів до навчання, отримують більше часу для інших видів аудиторної роботи, оскільки не завжди змушені вислуховувати діалогічне мовлення усіх пар студентів почергово [5].

Ще одним прикладом застосування сучасного мультимедійного обладнання університетами США є відеотелеконференційна система, яка уможливлює перегляд занять та спілкування між учасниками навчального процесу з будь-яких куточків країни в реальному режимі часу.

Телевідеоконференційна система – система інтерактивного електронного зв'язку між двома чи більше учасниками (групами учасників) у двох чи більше точках, яка може використовувати звукове обладнання, комп'ютери із звуковими графічними засобами, системи передачі рухомого зображення та високоспеціалізовані системи передачі інформації, що дають можливість передавати мовлення, дані та рухоме зображення одночасно [5].

Телевідеоконференційна система має багато переваг:

- викладачі підтримують зв'язок зі студентами, перебуваючи за межами навчального закладу, міста чи штату у відрядженнях чи на наукових конференціях;
- студенти мають змогу прослуховувати лекції викладачів інших навчальних закладів, не залишаючи стін навчальної аудиторії;
- викладачі та студенти, задіяні у наукових дослідженнях, мають змогу обмінюватись досвідом та інформацією зі співробітниками науково-дослідних центрів інших міст та штатів;
- студенти можуть розмовляти іноземною мовою з представ-

никами інших навчальних закладів, у тому числі і з носіями мови, тим самим розвиваючи комунікативну та перекладацьку компетенцію;
- викладачі з інших закладів освіти беруть участь у захисті дослідних проектів, магістерських робіт;
- за умови наявності таких систем на робочих місцях, студенти дистанційної форми навчання спілкуються з викладачами щодо виконання тих чи інших завдань, прослуховують теоретичні курси та беруть участь у практичних заняттях;
- випускники отримують можливість поспілкуватися з потенційними роботодавцями з інших місцевостей;
- система застосовується під час проведення конференцій та семінарів.

Американські вищі навчальні заклади дають студентам величезну кількість додаткових можливостей, таких як Мовний центр (де студентам допомагають навчитися правильно складати будь-які письмові роботи, робити доповіді, презентації, виступати перед аудиторією) або Центр розвитку кар'єри (де студентам допомагають із працевлаштуванням, дають можливість безпосередньо на території університету пройти співбесіду з представниками провідних американських компаній).

Висновки. Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що матеріально-технічна база багатьох університетів США дозволяє активно використовувати інтерактивні технології у процесі підготовки фахівців різних сфер спеціалізації, у тому числі і технічних перекладачів. У вищих навчальних закладах США студенти вивчають основи високоякісної обробки текстових документів, принципи застосування комп'ютерних словників, глосаріїв та баз даних, особливості редагування машинного перекладу, розміщення інформації на веб-сторінках тощо. Використання ресурсів мережі Інтернет, телевідеоконференційних систем та програмного забезпечення на зразок «language evaluator», «language partner» та ін. значно полегшують роботу викладача, забезпечують взаємозв'язок між учасниками навчального процесу, доступ до навчальних ресурсів університетів, виконують мотиваційну функцію при виконанні студентами самостійної роботи, уможливлюють ефективне функціонування системи дистанційної освіти перекладачів тощо. Активізація процесу впровадження інтерактивних технологій у систему підготовки перекладачів у вітчизняних закладах вищої освіти необхідна для підвищення рівня професійної компетенції фахівців незалежно від сфери їх майбутньої перекладацької діяльності.

Література

1. Панов С.Ф. Професіоналізм викладача технічного перекладу: аспект гуманізації / Сергій Феофанович Панов // Проблеми сучасної педагогічної освіти. = РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» – 2008. – №19. – ч.2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <www.nbuv.gov.ua/portal>. – *Мова укр*.
2. Sukhtankar P. Developing a Technical Translation Program: A Needs Assessment Study / P. Sukhtankar, M. Cseh // Midwest Research to Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education. – USA : The Ohio State University, 2003. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://scholarworks.iupui.edu/bitstream/handle/1805/351/Sukhtankar%20%26Cseh.pdf. – Мова англ..
3. Chriss R. Training Translators / Roger Chriss // Language Realm. – USA. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.languagerealm.com. – Мова англ..
4. Lypez-Rodriguez C.I. Corpora and students autonomy in scientific and technical translation training / C.I. Lypez-Rodriguez, M.I. Tercedor-Sanchez // The Journal of Specialized Translation – 2008. – Issue 9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.jostrans.org/issue09/art_lopez_tercedor.pdf. – Мова англ.
5. Translation Training Programs and Requirements. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-portal.com/translation_training.html>. – Загол. з екрану. – Мова англ.

Мартынюк Е.В.

Использование интерактивных технологий в процессе профессиональной подготовки магистров технического перевода в университетах США

В статье обоснована необходимость использования интерактивных технологий в процессе профессиональной подготовки технических переводчиков, проанализированы особенности организации учебного процесса с использованием интерактивных технологий в университетах США, определена роль интерактивных технологий в формировании профессиональной компетенции магистров технического перевода.

Ключевые слова: интерактивные технологии, магистр технического перевода, профессиональная подготовка, учебный процесс.

Martynyuk O.V.

The role of interactive technologies in Master's degree in technical translation programs development in the US universities

In this article the author states the necessity to introduce interactive technologies into the process of professional technical translator training, analyzes the peculiarities of classroom and home learning activities involving interactive technologies in the US universities, defines the role of interactive technologies in the development of students' professional competence while they are attending Master's degree in technical translation training programs.

Key words: interactive technologies, Master's degree in technical translation, professional training, learning process.